

# РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационния труд

## ВЛИЯНИЕТО НА ЦИФРОВАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ ВЪРХУ УПРАВЛЕНИЕТО НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

**Д-р Виолета Силвия Верета**

за придобиване на научна степен „доктор на науките“ по професионално направление 3.7. “Администрация и управление“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

**Рецензент: професор д-р Емил Панушев**

Основание за представяне на рецензията: заповед № 661 от 04.10.2024 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ за участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд е посветен на влиянието на цифровите технологии върху управлението на предприятията в държавите-членки на ЕС и водещи страни по света. Разработката обхваща периода на възникване на цифровата ера и въздействието на тази трансформация върху управлението на организациите. Акцент в широкообхватното изследване и сегашната индустриална революция – Индустрия 4.0 и технологичните, процесните и организационните предизвикателства. Отчитайки разностранныя характер на външните влияния авторката е формулирала и препоръки за стратегията на ЕС в несигурната международна среда.

Съществена област в предложеното изследване е ролята на информационните ресурси и тяхното корпоративно управление. Определени са детерминантите в създаването на знания и ролята на социалните медии и дигиталния маркетинг в управлението на предприятията. От тези позиции е приложена теорията за

заинтересованите страни в управлението в процеса на цифрова трансформация. Дефинирани са рисковете за заинтересованите страни в условията на Индустрия 4.0 и тяхното участие в управлението на предприятието, което авторката е представила в свой модел за въздействие на цифровата трансформация. Особено ценни са формулираните препоръки, които обобщават значимите постижения в научното изследване.

Дисертационният труд обхваща 321 страници и се състои от увод, три глави, заключение и библиография. В края на главите има обобщения, практически препоръки и заключения. Използваната литература се състои от 443 източника, които включват монографии, глави в колективни трудове и научни статии (368 източника), електронни източници (75 източника), предимно на английски език. За изготвянето на дисертационния труд са използвани полски и чуждестранни доклади, поспециално от Евростат и международни изследователски фирми.

## АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ

Актуалността на дисертационния труд на д-р Виолетта Силвия Вереда се определя от важността на цифровизацията и нейното интегриране в икономиките и обществата на ЕС. Цифровите технологии са абсолютно необходими за различни дейности, и особено в икономиката, управлението на компаниите и тяхната ефективност.

Значимостта на изследването се определя от възможността предприятията да се възползват от предимствата на цифровата трансформация и да допринесат за устойчиво общество, което е от ключово значение за цифровия суверенитет на Европа в света на ЕС. Поради това дисертационният труд показва как да се използват технологичните възможности за насърчаване на иновациите и напредъка с прилагането на модел на взаимодействие с външната среда за

подобряване на управлението на предприятията и ролята на заинтересованите страни.

Методиката на дисертационния труд е издържана в научно отношение, тъй като се базира на обобщаване на постиженията на теорията на управление на фирмата и изследвания в областта на приложението на информационните и комуникационни технологии. *Особено ценен е сравнителният анализ на показателите в страните от ЕС, тъй като ясно се виждат позициите на България и Полша.* Изследването е допълнено с информация и резултати от проучвания в страната и постижения на водещи автори в тази научна област. Приложени са съвременни методи за обработка на данните и формулирането на изводи и препоръките за управлението на предприятията.

#### НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ РЕЗУЛТАТИ

В представеният дисертационен труд са разработени подробно и задълбочено теоретични и приложни проблеми на цифровата трансформация в предприятията от страните-членки на ЕС. Проучени са концепциите за промените, които предизвиква Индустрия 4.0 върху управлението и ефективността на стопанските субекти. Предложени са нови методологични подходи за определяне влиянието на информационните и комуникационни технологии върху поведението на заинтересованите страни и са дефинирани управленски механизми за вземане на решения. Формулирани са изводи с приложен характер, които произтичат от теоретичните обобщения и моделирането на процесите на въздействие на цифровия преход. Приносният характер на постигнатите резултати може да се систематизира в следните направления:

- Подробно са анализирани и систематизирани концептуалните подходи при определянето на детерминантите на цифровия преход в икономиката. Разработени са проблеми на повишаване

ефективността на бизнес операциите на компаниите с въвеждането на информационни и комуникационни технологии. Разработването на тези проблеми е научен принос може да се определи като *систематизирането и допълване на научни знания*.

- На основата на изследване на въздействието на цифровия преход върху заинтересованите страни са дефинирани подходи за изграждане на взаимоотношенията между тях и използването им за постигане на най-ефективни решения за развитието на компанията. Резултатите от анализа могат да бъдат основа на нови подходи в управленската теория и практика в подкрепа на ефективното управление на предприятията. Разработването на тези проблеми е научен принос може да се определи като *систематизирането и допълване на научни знания*.
- Предложена е научно обоснована система за дефиниране влиянието на външните и вътрешни въздействия върху управлението на компаниите с цел повишаване ефективността от приложението на цифровите технологии. С използването на модел се представят възможностите за подобряване управленските подходи в стопанската практика. Тези резултати имат *конкретна научно-приложна значимост*.
- С помощта на сравнителен анализ са дефинирани са различията между отделните държави-членки в условията на цифрова трансформация и участието им в прилагането на политиките на ЕС за цифровизация на икономиката на Съюза. Този подход допринася за оценка на позициите на отделните държави и е основа за вземане на национални управленски решения за справяне с предизвикателствата на глобалната икономика. Този научен принос може да се определи като *систематизиране и допълване на научни знания с приложен характер*.

Така представените научни и научно-приложни приноси са дело на д-р Виолетта Силвия Вереда. Те са резултат от задълбоченото изследване на постиженията в теорията и практиката на цифровата трансформация в съвременното общество, ролята на тези технологии в управленския процес и предлагането на модел за вземането на решения, които да повишават международната конкурентоспособност на компаниите.

Представените публикации съдържат съществени части от научните изследвания на авторката, които са представени в дисертационния труд. Тези анализи и научно-приложни изводи са предпоставка за прилагането на научно организационни модели и подходи за подобряване управлението на предприятията.

#### ОЦЕНКА НА АВТОРЕФЕРАТА

В автореферата на дисертационния труд, с обем от 44 страници са представени актуалността, целите и задачите на изследването, изследователската теза и хипотезите, методиката на анализа и неговата структура. Представеното съдържание на отделните глави е доста кратко и недостатъчно представително за получените резултати от изследването. Преобладаващо място е отделено на обобщените изводи и препоръките, което макар и важно трябва да е балансирано с останалия текст. Справката за приносите отразява вижданията на автора за постигнатите новости в теорията, методологията и практическите подходи в изследваната област. Включените в списъка публикации (самостоятелни и в съавторство) представят резултатите от дисертацията в 36 книги и глави от колективни монографии, 11 статии в списания, индексирани в международни бази данни (Scopus и Web of Science), 28 статии авторитетни издания. Допълнителна библиография не е необходима.

#### КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Към рецензирания дисертационен труд нямам критични бележки, тъй като в процеса на подготовка съм разговарял с авторката и тя е приела

мои виждания по определени проблеми. Би било добре в автореферата списъкът на литературата да се посочи както в дисертацията – библиография, което е изискване на законодателя. Добре би било да не се включват публикации на авторката, които се посочват в автореферата.

Като въпрос бих се обърнал към д-р Виолетта Вереда – след като ЕС все още търси решения за цифровия преход (докладите Лета и Драги) какви би била стратегия към задаващата се Индустрия 5.0?

Посочените критични бележки и препоръки не намаляват качеството и количеството на получените резултати и приноси.

### ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд **ВЛИЯНИЕТО НА ЦИФРОВАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ ВЪРХУ УПРАВЛЕНИЕТО НА ПРЕДПРИЯТИЕТО** е посветен на актуални проблеми на цифровата трансформация на управлението на предприятията в страните-членки на ЕС и други водещи държави в света. Проучването на проблемите за отражението на новите технологии върху промяната в характера на производствената дейност и необходимостта от съответни управленски решения има съществено място в научната оценка на предстоящите промени. Разработката притежава необходимите съществени научни и приложни приноси, поради което препоръчвам на Уважаемото научно жури да присъди на Виолетта Силвия Вереда научната степен „доктор на науките“ по професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство”.

14.11.2024 г.

Гр. Варна

Рецензент:

/Проф. д-р Емил Панушев/